

Maradhat-e semleges az internet?

Az amerikai törvényhozást is megbolygatta a telekommunikációs vállalatok legújabb ötlete, amellyel az internetszolgáltatásaikból származó bevételeik növekedését szeretnék elérni. Az ötlet lényege, hogy a gyors internet-hozzáférést lehetővé tevő sávszélességet csupán azoknak a cégeknek tennek lehetővé, amelyek hajlandóságot mutatnak a minőségi szolgáltatás fejében többletösszegeket fizetni. Az internetszolgáltatás ilyen módon történő kétszintűvé, kétfokozatúvá tétele az internet-használatban érdekelt cégek körében komoly felzúdulást okozott. A telekommunikációs vállalatok, illetve kábelszolgáltatók úgy érvelnek, hogy az internet a mai formájában nem eléggé hatékony, és ahhoz, hogy megfelelő színvonalat tudjanak nyújtani, újabb beruházásokra, új infrastruktúra kiépítésére van szükségük. Ezért az extra szolgáltatás. Képzett lobbisták ezért arról próbálják meggyőzni az USA Kongresszusát, hogy ne hozzon törvényt az internet „semlegességének” megóvására. Érvelésük azonban átlátszó, s az internetes vállalkozások képviselői azt könnyedén cáfolják. *Christopher Libertelli*, a *Skype* kormányzati és szabályozási kérdésekért felelős igazgatója például állítja, hogy minekutána a minőségi szolgáltatás idővel a standard szolgáltatás szerepét fogja betölteni – hiszen ki választaná az „autópálya” helyett a „latyakos ösvényt” –, az extra összegekért igénybe vett szolgáltatás a hálózat túlzsúfoltsága okán a későbbiekben semmivel sem tud majd többet nyújtani, mint a standardnak nevezett. A lobbisták érvelése arra emlékezteti Libertellit, mint amikor az amerikai kormányzat úgy próbálta meggyőzni a lakosságot a vietnami háború szükségességéről, hogy azt állította: ha meg akarjuk menteni Vietnámot, előbb le kell bombáznunk.

A többletköltségek mindenekelőtt az innovációra lennének negatív, visszatartó hatással. A fejlesztésben, újításban érdekelt cégek ugyanis marginális helyzetbe kerülnének. Azok a nagyvállalatok, amelyek újszerű, végül jövedelmezőnek és hasznosnak bizonyult ötleteik révén ma uralják az internetet, valamikor kis cégekként indultak. Az effé-

le kis vállalkozások felszínen maradását fenyegeti most a telekommunikációs vállalatok diszkriminatív javaslata. Jóllehet a veszély közvetlenül még nem érzékelhető, a kényelmes duopóliumot élvező telekommunikációs vállalatok és kábelszolgáltatók árgus szemmel figyelik, mi zajlik éppen Amerikában, s nem lehet kétségünk afelől, hogy ha bármilyen lehetőség látnak némi extraprofitra, nem fognak mérlegelni. A hosszú távon megmutatkozó következmények e vállalatok számára kevésbé nyomnak a latban, ha a bevételeik gyors megnövekedéséről van szó. Olybá tűnik, egyedül a törvényi szabályozás, illetve az azzal való fenyegetés mutatkozik alkalmasnak a kordában tartásukra.

2006 júniusában az amerikai képviselőház elutasította az internet semlegességének megóvása érdekében tett törvényjavaslatot. Ugyanebben a tárgyban hamarosan a szenátus elé kerül egy másik javaslat, amelyet *Ted Stevens*, a *Szenátus Kereskedelmi Bizottságának* elnöke szándékozik benyújtani. Az amerikai törvényhozók egy része, annak ellenére, hogy aktívan használja az internetet, több dologban nemigen lát tisztán. Sok képviselő nem érti például, hogy milyen jelentős különbség van aközött, ha csupán a kábelszolgáltatójuk által kiválasztott weboldalak közül választhatnak, vagy ha az interneten hozzáférhető bármely webtartalom elérhető a számukra. A probléma megértéséhez elegendő volna, ha tisztába kerülnének a kínai helyzettel. (Kínában tudvalevőleg a nagyközönség által hozzáférhető tartalmakat politikai okokból jelentős mértékben megszürik.) A törvényhozókra másrésztől meggyőzően hat a telekommunikációs vállalatok azon érvelése, hogy az általuk birtokolt hálózaton keresztül bonyolódó forgalomból is nagyobb rész illeti meg őket. Hogy a tranzakciók résztvevői, a hálózatot használók már most fizetnek a hozzáféréstért, valahogy elsikkad a vita során.

Az internet semlegessé tételének a célja, hogy a csomagok letölthetőségét sem IP-címek, sem portok, sem doménnevek alapján ne lehessen korlátozni. Lett legyen bármily hangzatos, az „internet

semlegességének” a fogalma különböző értelmezési problémákat vet fel, hiszen az időfüggő és időfüggetlen médiumok kezelésében ugyanúgy nem járhatunk el egyformán, mint a spameket és gyermekpornográf oldalakat, illetve a valódi információt közvetítő leveleket és legális webtartalmakat illetően. Előbbi esetben, ha időfüggetlen médiumokról (e-mailekről, képekről) van szó, a letöltés lassúsága nem okoz különösebb problémát, szemben az időfüggő médiumok (zenefájlok, videoanyagok) letöltésével. A rossz szándékú, illetve illegális anyagoknak a többször való egy kalap alá vételét nyilvánvalóan el kell kerülni. Ezeknek a tartalmaknak akár kormányzati eszközökkel történő kiszűrésével semmi gond nem volna. A probléma ott kezdődik, hogy egyes cégek az által, hogy többletösszegeket, ha úgy tetszik: egyfajta „vesztegetési összeget” fizetnek, előnyösebb helyzetbe kerülhetnek, mint a versenytársaik, mivel az általuk közvetített állományok gyorsabban érnek célba.

A megoldás esetleg az lehet, ha mindenkinek rendelkezésre bocsátunk egy bizonyos sáv szélességet a tartalom szűrése nélkül. (Kivételt képeznek természetesen a törvény által tiltott tartalmak.) Ebben az esetben, ha valaki például többszereplős videojátékokat szeretne naphosszat játszani, vagy online szeretne filmet nézni, külön összeget fizetne ezekért a szolgáltatásokért. Miután a megfelelő sáv szélességet mindenkinek garantálnák a telekommunikációs vállalatok és kábelszolgáltatók, saját külön szolgáltatásokat, extra „csatornákat”

hozzátárnának létre, ahol a felhasználó választhat, mely tartalomra van szüksége. A Szövetségi Távközlési Bizottság (*Federal Communications Committee = FCC*) a széles sáv fogalmát 200 Kbit/s-ban adta meg. Ennek a minimumnak a növelésére abban az esetben is szükség volna, ha az internet semlegességére nemet mondanának a törvényhozók.

A telekommunikációs vállalatok a kábellecékkel való versengésükben, és az internet-hozzáférés univerzálissá tételének célját követve elfeledkeztek az „utolsó mérföldről”, az otthoni alkalmazásokba semmit sem fektettek be, mialatt a hagyományos bevételi forrásaiknak egy részét a Skype, a Vonage és a hozzájuk hasonló cégek kaparintották meg. Nem csoda tehát, hogy bevetették magukat a profitért való küzdelembe. Egyelőre hihetik azt, hogy megnyerték a csatát, de a háborút el fogják veszíteni. A felhasználók lassan átáramlanak a kábelszolgáltatókhoz, a legkisebb rosszat választva a lehetőségek közül. Majd pedig, amint kibontakozik egy újabb lehetőség, új irányba mozdulnak tovább, maguk mögött hagyva a telekommunikációs vállalatokat és a kábelszolgáltatókat, mint a múlt rekvizitumait.

/TEBBUTT, David: Can the Internet remain neutral? = *Information World Review*, 226. sz. 2006. júl.-aug., p. 18–20./

(Dancs Szabolcs)

Körmendy Edit (1946–2007)

Körmendy Edit főkönyvtáros, a Műgyetem könyvtárának nyugdíjas osztályvezetője, szakmánk fontos területének, a formai feltárásnak értő szakembere, mindannyiunk számára váratlanul, 61 éves korában elhunyt.

Budapesten született 1946-ban, az ELTE Bölcsészettudományi Karán könyvtár és történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett. Egyetlen munkahelye volt, a Műgyetem könyvtára, ahol végig a Feldolgozó osztályon dolgozott. Kezdetben, 1970-től katalóguszerkesztő, később a címleírók csoportvezetője volt. Szakmai megbízhatóságának és a könyvtár iránti elkötelezettségének eredményeként 1987-ben a Feldolgozó osztály vezetésével bízták meg.

Magas szintű szakmai munkáját 1984-ben Miniszteri Dicsérettel, 1982-ben, 1988-ban, 1991-ben és 1998-ban Rectori Dicsérettel ismerték el, 2002-ben „Az Egyetemért” kitüntetéssel jutalmazták.

Különböző szakmai testületek tagja volt, részt vett a bibliográfiai leírás szabványosítási munkáiban.

Munkájában mindig a következetesség, a pontosság, a szakmai elvekhez való alkalmazkodás jellemezte, és ezt követelte meg munkatársaitól is. A könyvtáros szakmában országosan elismert szakember volt.

Tavasszal jelentkező betegsége végül a mindennapi munka feladására kényszerítette. Az elkerülhetetlen műtéti beavatkozás után reménykedtünk teljes gyógyulásában, és nem szerettünk volna megválni tőle. Már kialakítottuk a távmunka-kapcsolatot, hogy tudását és tapasztalatait ne hagyjuk elveszni. A sikeres gyógyulás folyamatát szakította meg a váratlan halál, mely mindannyiunkat megrázott. Halálával nagy űrt hagyott maga után.

Munkatársai, barátai és ismerősei 2007. október 15-én – kívánsága szerint – hamvai szétszórása mellett vettek tőle búcsút.

(BME OMIKK)